

Змістовий модуль “Пожежна безпека об’єктів підвищеної небезпеки”

ТЕМА 6.2. Ідентифікація небезпеки об’єктів

- **Тема лекції: Особливості декларування безпеки об’єктів підвищеної небезпеки**

План лекції

- 1. Загальні положення щодо декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки.**
- 2. Вимоги до розробки декларації безпеки та її складові.**
- 3. Основні положення методики визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки ОПН.**

1. Загальні положення щодо декларування безпеки ОПН

1.1. Нормативні документи

- 1. Закон України Про об'єкти підвищеної небезпеки, 2001 р. Із змінами і доповненнями від 15.05.03 р.**
- 2. ПКМУ №990 від 21.09.2011. Про внесення змін до ПКМ №956 від 11.07.02. Про ідентифікацію та декларування об'єктів підвищеної небезпеки №956 від 11.07.02.**
- 3. ПКМУ №956 від 11.07.02. Про ідентифікацію та декларування об'єктів підвищеної небезпеки. №956 від 11.07.02.**
- 4. Методика визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки. Наказ Мінпраці від 4.12.02 р. №637.**

Згідно з ст.10 Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки»

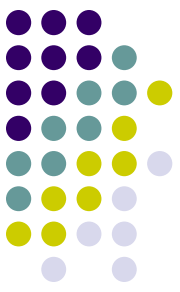
кожний суб'єкт господарської діяльності, у відомі якого є хоча б один об'єкт підвищеної небезпеки, повинен розробити та представити в місцеві органи виконавчої влади декларацію безпеки (ДБ) об'єкта підвищеної небезпеки.

Розробка ДБ полягає у всебічному аналізі ступеню небезпеки ОПН та оцінці рівня ризику виникнення аварії на цьому об'єкті.

1.2. Терміни та визначення

- **Декларація безпеки** - документ, який визначає комплекс заходів, що вживаються суб'єктом господарської діяльності з метою запобігання аваріям, а також забезпечення готовності до локалізації, ліквідації аварій та їх наслідків.
- **Ризик** – ступінь ймовірності визначеної негативної події, яка може відбутися за визначений час або при визначених обставинах на території об'єкта підвищеної небезпеки і/або за його межами.
- **Прийнятний ризик** - ризик, який не перевищує на території об'єкта підвищеної небезпеки та за його межами гранично допустимого рівня.

2. Вимоги до розробки декларації безпеки та її складові

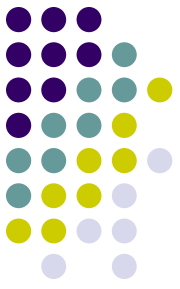
- Для ОПН, що експлуатуються, ДБ складається як самостійний документ, а для ОПН, які проектуються (реконструюються, ліквідуються), - як складова частина відповідної проектної документації.
- За наявності на одному виробничому майданчику декількох ОПН складається одна ДБ.

Декларація безпеки повинна включати:

- результати всебічного дослідження ступеню небезпеки та оцінки рівня ризику;**
- оцінку готовності до експлуатації ОПН у відповідності з вимогами безпеки промислових об'єктів;**
- перелік прийнятих з метою зниження рівня ризику рішень та здійснених з метою запобігання аварій заходів;**
- відомості про заходи по локалізації та ліквідації можливих наслідків аварій.**

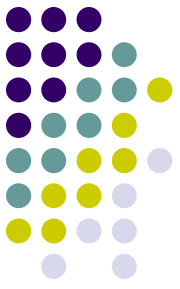
Декларація безпеки

- Проходить експертизу;
- Разом з висновком експертизи подається відповідним територіальним органам (Держгірпромнагляду, Держтехногенбезпеки, Мінприроди);
- Включення ДБ в Державний реєстр ОПН здійснюється протягом 30 робочих днів після її представлення суб'єктом господарювання в територіальний орган Держгірпромнагляду.
- Протягом 10 робочих днів після реєстрації територіальний орган Держгірпромнагляду письмово повідомляє суб'єкту господарювання про реєстраційний номер (код) ДБ в Державному реєстрі ОПН.

Основні складові ДБ

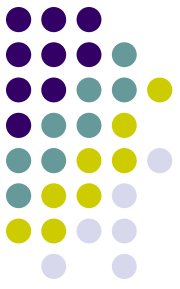

- **загальні відомості про об'єкт підвищеної небезпеки;**
- **заходи по забезпеченню безпеки ОПН та локалізації і ліквідації наслідків аварії;**
- **результати аналізу ступеню ризику та оцінки рівня ризику;**
- **дані про розробника ДБ (на випадок розробки іншим суб'єктом господарювання);**
- **розрахунково-пояснювальна частина.**

Зміст декларації безпеки

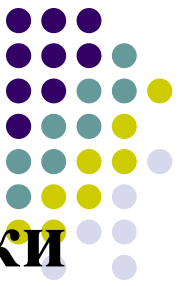
- 1. Загальні відомості про ОПН.**
- 2. Заходи по забезпеченню безпеки ОПН та локалізації і ліквідації наслідків аварії.**
- 3. Результати аналізу ступеню ризику та оцінки рівня ризику.**
- 4. Дані про розробника ДБ (на випадок розробки іншим суб'єктом господарювання).**
- 5. Розрахунково-пояснювальна частина.**
- 6. Характеристика небезпечних речовин.**
- 7. Відомості про технологію.**
- 8. Аналіз рівня ризику виникнення аварій.**
- 9. Характеристика елементів об'єктів селітебної території.**
- 10. Ситуаційний план (графічне відображення в масштабі максимальних зон можливого ураження для найбільш небезпечних за своїми наслідками і для найбільш можливих сценаріїв аварії).**
- 11. Список використаних джерел.**
- 12. Висновок (узагальнена оцінка ступеню небезпеки та рівня ризику виникнення аварій на ОПН).**

3. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ МЕТОДИКИ ВИЗНАЧЕННЯ РИЗИКІВ ТА ЇХ ПРИЙНЯТНИХ РІВНІВ ДЛЯ ДЕКЛАРУВАННЯ БЕЗПЕКИ ОПН

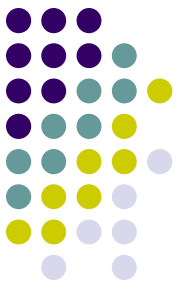
- **Затверджена Наказом Міністерства Праці та Соціальної політики України №637 від 04.12.02.**
- **Методика визначає порядок проведення аналізу небезпеки та оцінки ризику ОПН, встановлює методичні принципи, терміни та поняття аналізу ризику, визначає критерії прийнятних ризиків та їх рівні.**
- **Методика призначена:**
  - **для розробки декларації безпеки ОПН;**
  - **для прийняття рішень відносно розташування та експлуатації ОПН;**
  - **для визначення об'єму відповідальності та страхових тарифів при страхуванні громадянської відповідальності суб'єктів господарювання за шкоду, яка може бути спричинена аваріями на ОПН у відповідності з вимогами Закону України „Про об'єкти підвищеної небезпеки” та Закону України „Про страхування”.**

Порядок здійснення аналізу небезпеки та ризику аварій на ОПН (основні етапи):

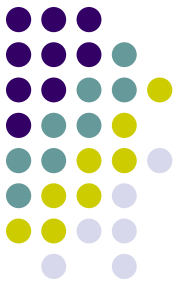
- **постановка задачі аналізу небезпеки та оцінки ризику;**
- **аналіз небезпеки та умов виникнення аварій;**
- **оцінка ризику (ймовірності) виникнення аварій;**
- **аналіз умов та оцінка ймовірності розвитку аварії;**
- **визначення масштабів наслідків;**
- **оцінка ймовірності наслідків аварій;**
- **оцінка прийняття ризику та прийняття рішень відносно зменшення ризику.**

Постановка задачі містить в собі наступні етапи:

- **визначення мети та задачі дослідження ризику;**
- **виділення об'єктів, для яких необхідно, виходячи з мети та задач дослідження, виконати аналіз небезпеки та ризику;**
- **визначення реципієнтів та виділення з них об'єктів селітебної території.**

Задачі дослідження ризику:

- встановлення рівня ризику, який обумовлений експлуатацією ОПН;
- управління ризиком шляхом порівняння рівня ризику з прийнятним та вибір рішень відносно його зниження.

Для оцінки ризику виникнення аварій для кожної ініціюючої аварію події на потенційному джерелі аварії виконується оцінка ймовірності її реалізації протягом одного року.

Кількісні показники ризику аварії:

- **індивідуальний ризик** - ймовірність загибелі людини, яка знаходиться в даному регіоні, від можливих джерел небезпеки ОПН протягом року з врахуванням ймовірності її перебування в зоні ураження;
- **територіальний ризик** – ймовірність загибелі протягом року людини, яка знаходиться в конкретному місці простору, від можливих джерел небезпеки ОПН;
- **соціальний ризик** - ймовірність загибелі людей понад визначеної кількості (або очікувана кількість загиблих) в даному регіоні протягом року від можливих джерел небезпеки ОПН, з врахуванням ймовірності їх перебування в зоні ураження.

- Прийнятний ризик для об'єктів селітебної території повинен встановлюватися місцевими органами виконавчої влади.
- Для ОПН **прийнятний ризик** встановлюється з врахуванням масштабу небезпеки, який ним створюється та розташування в регіоні інших підприємств, які мають ОПН, за умов, що сумарний ризик виникнення небажаних наслідків не перевищує встановлений згідно з Методикою.
- Якщо місцевими органами не встановлений прийнятний ризик , тоді при розробці ДБ ОПН використовуються рівні , що наведені в даній Методиці.

У всіх випадках ризик аварій на ОПН для населення рекомендується вважати абсолютно прийнятним при рівнях:

- **територіального ризику:**

$$R_1 \leq 10^{-7}$$

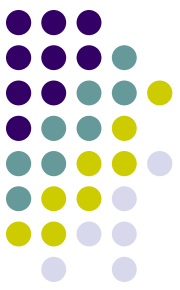
- **індивідуального ризику :**

$$R_i \leq 10^{-8}$$

- **соціального ризику:**

$$R_s \leq 10^{-7}$$

Прийняття рішень за результатами аналізу небезпеки та оцінки ризику ґрунтується на наступних принципах:

- ризик, що пов'язаний з підвищеною небезпекою, яка є на об'єкті, і виявленою потенційною небезпекою для виділення об'єктів селітебної території повинен бути прийнятним;**
- будь-яка діяльність, яка створює ризик, що перевищує прийнятний, є недопустимою, незалежно від вигоди, яку вона приносить;**
- витрати на досягнення та підтримання прийняттого ризику повинні бути мінімальними.**